

Hva skal vi med humaniora? Svar til Tveiterås

Først av alt vil jeg takke prorektor Tveiterås for at hun tok seg tid til å [svare](#) på mine [bekymringer](#). Jeg synes det er viktig at jeg starter med punktene vi er enige om:

- Tveiterås er enig med meg om humanioras nytte og betydning i et rettferdig og åpent demokratisk samfunn. Vi har faktisk bedt om en slik uttalelse i vårt opprinnelige [brev](#) til styret. Jeg håper styret i sitt møte 8. februar kan gjøre denne forpliktelsen "offisiell" ved å godkjenne den som en del av deres eventuelle beslutning.
- Et annet enighetspunkt er tverrfaglig utdanning. Vi er enige om det Tveiterås sier: studentenes behov for å gå utenfor faggrensene til studieprogrammene sine.
- Jeg er også enig med Tveiterås i at UiT under endrede (og skiftende) materielle og regulatoriske forhold ikke kan fortsette som før. Som Tveiterås bemerker, er fokuset på emneporteføljen bedre enn å legge ned hele studieprogrammer. Vi er enige. Jeg har ikke som mål å forsvare *status quo*. Jeg tror dette er tydelig både fra brevet jeg initierte, så vel som fra mine påfølgende bidrag.
- Til slutt er vi også enige om at tiltaket – opprinnelig nummer 25 på listen som ble vedtatt av styret i sitt møte 19. desember – om harde terskler for programfortsettelse ikke burde vært akseptert. Tiltaket er derfor nå erstattet med et annet tiltak – nummer 28 på den nåværende tiltakslisten som skal behandles i det kommende styremøtet – som i stedet setter «opptaksmål» for studieprogrammene og innfører en evalueringsprosess med disse målene.

La meg nå gå til punktene der jeg og prorektor Tveiterås kan være uenige:

- Det nye tiltaket 28 som erstatter det gamle tiltaket 25 ser mer fleksibelt ut, men Tveiterås tar ikke for seg «elefanten i rommet»: nøyaktig hvordan skal disse opptaksmålene settes? For det de er satt stivt og/eller for høyt, risikerer det nye tiltaket å gjeninnføre feilene til det gamle tiltaket. Jeg finner ingen informasjon om dette punktet i listen over tiltak som skal stemmes over i styret på torsdag. I vårt brev til styret har vi laget et forslag som kan vedtas for dette formålet. Det kan nemlig bestemmes at opptaksmålet for hvert program vil bli bestemt av den økonomiske levedyktigheten til det programmet (i opptakstall). Dette vil være et fleksibelt tiltak som kan ta hensyn til endringer i omstendigheter samt administrative og andre aspekter ved det gitte programmet. Kort sagt, det som vil sette målet er antall rekrutterte studenter som trengs for å gjøre det programmet økonomisk levedyktig, *alt tatt i betraktning*.
- Som jeg sier ovenfor, er jeg enig med Tveiterås i at studentenes utdanning bør ha et flerfaglig element. Men igjen, «djevelen er i detaljene»: problemet er hvordan dette er ment å sikres. Som jeg skrev, og fortsatt fastholder, er tiltaket, fortsatt nummer 1 på den nye listen over tiltak, for grovt og forenklet. Grensen for disiplinfokusert

utdanning er fortsatt 100 studiepoeng for grader innen humaniora og samfunnsvitenskap (med noen unntak). Dersom et studieprogram bare kan bruke halvparten av de tilgjengelige studiepoengene til disiplinærutdanning, blir den graden en blandet grad. Det vil for eksempel ikke være en BA i filosofi, men det vil være en BA i filosofi *og noe annet*. Jeg er ikke imot dette, men det som ikke er klart for meg er hvorfor disiplinær utdanning må ofres *helt* for dette: at det ikke kan være noe annet enn en blandet grad i disse fagene. Hvorfor kan vi ikke gi studentene et valg om å velge 100 % filosofi, 75 % filosofi, 50 % filosofi eller bare 25 % filosofi? (Dette er tilfeldigvis akkurat systemet – kalt «honours select» – som ble innført av min tidligere arbeidsgiver, University of Liverpool.) Dette ville også være mer i tråd med det vi foreslår i vårt brev til styret: å tillate programmer for å bestemme om de «beholder» 100 eller 130 studiepoeng for sine egne disipliner. Så jeg er ikke imot å blande disipliner, men jeg er imot rigide og forenklede løsninger satt av den høyere administrasjonen.

- Videre til mer generelle forhold, merker Tveiterås i sitt bidrag også, noe forbigående, at de foreslåtte tiltakene var et resultat av en høringsprosess som involverte både studenter og ansatte. Men denne prosessen, foruten å være, i min erindring, på mange måter for rask, var heller ikke inkluderende for den typen debatt som jeg har forsøkt å sette i gang med mitt brev og påfølgende bidrag. Samtidig begrunner ikke vedtaket som ble tatt 19. desember sine omfattende tiltak. Jeg mener at vi ikke skal gjemme oss bak demokratiet her: det var en høringsprosess, men denne prosessen anså ikke på langt nær alle forhold som relevante. Så vi bør vurdere disse problemene *nå*.
- Til slutt skyter det gjennom Tveiterås sitt forfatterskap at vi må reformere studietilbudet ved UiT fordi det er trangere tider nå: Statsbudsjettet tillater ikke nok fleksibilitet. Jeg forstår selvfølgelig at som universitetsleder må Tveiterås akseptere regjerende regjeringsspolitikk. Men vi, som er deltakere i denne debatten, trenger ikke. Den norske regjeringens politikk når det gjelder utgifter til høyere utdanning er åpenbart *feil*. Norge har råd til mange ting, det finansierer, ofte raust, mange sosiale velferdssystemer, for eksempel. Kan ikke Norge bruke mer på høyere utdanning og på forskning? (Ifølge de siste OECD-tall utgjør offentlige utgifter til høyere utdanning i Norge 1,98 % av nasjonalt BNP, i motsetning til OECD-gjennomsnittet på 1,5 %. Dette er det samme som Danmark og litt høyere enn hva andre nordiske land bruker, men det er lavere enn hva USA, Canada eller Storbritannia bruker. FoU-utgiftene (1.9%) er nesten halvparten av det Sverige bruker (3.4%), og er også mye lavere enn FoU-utgifter i alle andre nordiske land og er også lavere enn OECD-gjennomsnittet.) Hvorfor? Selv om Tveiterås ikke kan eller vil stille dette spørsmålet, bør vi.

Igjen vil jeg takke prorektor Tveiterås for hennes omtenkssomme svar. Jeg håper replikken min skaper debatt og kanskje får noen til å ombestemme seg.